

ז' הפטורת דנחמתות הם הכנה לראש השנה

בספר עטרת משה על פרקי אבות (אות רל"ז) כתב שז' שצעות דנחמתא הם מכוונים כנגד ז' שצעות של ספירת העומר.

ונראה לזכר דזריו, דצטודת ישראל (נצבים) כתב שהמלאכים שאמרו בצריאת העולם מה אנוש כי תזכרנו, הן המה מלאכי הקטרוג שמתעוררים בכל ר"ה מאחר שישראל לא הטיבו דרכיהם, אם כן לא תתנהג מדה במדה וז"ל לא תקרא אלהי ישראל עכ"ד.

ובמדרש תהלים (מזמור ח') אמרו שצמ"ת אמרו המלאכים מה אנוש כי תזכרנו תנה הודך על השמים שרנו שינתן להם התורה, נמלא שכל שנה צר"ה חוזרים וצאים המלאכים צטענתם שנתן להם התורה ולא לישראל, ולכן תוקעין בשופר וזכר למ"ת כמו"ש ר' סעדיה גאון לעורר את ישראל שפרו מעשיכם, דצר"ה צאים המלאכים צטענה שצנ"י אינם ראויים להתורה כיון שחוטאים, וע"י תשובה יצטלו טענתם תנה הודך התורה על השמים.

ודהו שייכות ז' שצעות של ספירת העומר שהיה הכנה למ"ת, לז' דנחמתות קודם ר"ה הכנה לר"ה, דצר"ה ג"כ דנין אם ינתן התורה לישראל, כמו בכל חג שצעות שמתחדש טענת המלאכים תנה הודך על השמים.

כדאי מינוי דיינים כשרים לזכות בחו"ל לבחינת א"י

שופטים ושופרים תתן לך בכל שעריך אשר ה"א נותן לך לשבטך, ושפטו את העם משפט נדק וגו', נדק נדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה"א נותן לך, וברש"י כדאי הוא מינוי הדיינים הכשרים להחיות את ישראל ולהושיבן על אדמתם.

ויתבאר צע"ה בהקדם מקרא קודש ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם, וצמד"ר (פרשה ל' כ"ד) איתא בה"ד (ישעיה נ"ו א') כה אמר ה' שמרו משפט ועשו נדקה כי קרובה ישועתי לזא, כי קרובה ישועתכם אינו אומר אלא ישועתי וכו', כל ימים שאתם שם בצרה אני עמכם שנאמר (תהלים נ"א ט"ו) עמו אני בצרה עכ"ב.

וי"ל דבספר הון רב הקשה הלא קי"ל אין דנין דין קנסות בחו"ל, ואיך נזה הקצ"ה ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם שכולל הכל, ותירץ דאם דנין דין אמת אלהים נצב בעדת אל, וכ"מ שיש השראת השכינה הוה כמו א"י, וז"ש ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם, בה"ד שמרו משפט ועשו נדקה, וש"ת הלא אין דנין דין קנסות בחו"ל, לז"א כי קרובה ישועתי לזא, כל מקום שאתם שם בצרה אני

עמכם, וכ"מ שיש השראת שכינה דינו כמו א"י, ושפיר יוכלו לדין דין קנסות אף בחו"ל עכ"ד.

וז"ש רש"י כדאי הוא מינוי הדיינים הכשרים להחיות את ישראל ולהושיבן על אדמתם, הכוונה שיזכו שגם בחו"ל יזכו להשראת השכינה כאילו הם על אדמתם.

שופטים ושופרים תתן לך ולא בשביל ממון

שופטים ושופרים תתן לך בכל שעריך וגו' הטעם על שופטים ושופרים הוא מונח רביע.

ויתבאר עפ"מ"ש בספר נועם אליעזר להרה"ק מסקולען זצ"ל [יום הילולא הוא ערב ר"ח אלול] שכתב לזכר הלשון תתן לך, די ש מנהג רע בצמח קהילות למנות רב מי שמרובה לראש הקהל אף שצאמת אינו ראוי לאותה אייטלע, או שמשחים ראשי קהילה למנות רב בעד צלע כסף, והתמנות כזה הוא מכר שממנים דיינים ע"י ממון, לזה מזהיר התורה שופטים ושופרים תתן לך, בחינת נתינה ומתנה ולא בתורה מכירה, ואז צודאי יתמנו רק מי שראוי לכך ולא בשביל ממון עכ"ד.

וברבה מטות (פכ"ז ז') אמרו ממון יש לה ד' שמות, נכסים זוזים ממון מעות, למה נקרא נכסים שנכסים מזה וגלגין לזה, ולמה נקרא שמם זוזין שזוזים מזה וגותנין לזה, ולמה נקראים ממון מה אתה מונה אינו כלום, ולמה נקראים מעות מעת לעת שיש עת שיש ממון לראובן, ויש עת שיש ממון לשמעון עכ"ד, ולזה צא הטעם על שופטים ושופרים מונח רביע, שצמינו דיינים תנית תאות הממון שיש לה ארבע שמות, רק תתן לך התמנות השופטים יהיו בחינת נתינה ולא מכירה בממון.

וכי יבוא הלוי זה כהנים שזריזין הן

וכי יצא הלוי מאחד שעריך מכל ישראל אשר הוא גר שם וצא בכל אות נפשו אל המקום אשר יבחר ה' (י"ח ו') הטעם על וכי יצא הלוי הוא קדמא ואזלא.

ויש לזכר דבעל הטורים כתב וכ"י יצ"א הלו"י עולה בגימטריא ז"ה הו"א כה"ן, ויש גירסא זה"ו הכה"ן ושיניהם אינם מכוונים, ובגמרא מצאו כמה פעמים שכהנים זריזין הן, ולזה צא הטעם על וכי יצא הלוי קדמא ואזלא כי יצאו מי שהוא מקדים לזוא, ומי הוא זה שמקדים לזוא הלא זה כהנים שזריזין הן, ושפיר מדויק הטעם קדמא ואזלא.

צ"ז פסוקים רומז לשופר באלול

בפרשת שופטים נמסר צ"ז פסוקים ובהעברת הפרשה שנים מקרא יס צ"ק פסוקים, ובע"ה יתבאר דיש צוה רמז לתקוע שופר בחודש אלול לעורר לתשובה, דבעטרת יהושע פרשת נצבים (אות י"א) כתב שהתקוע בשופר יכוון לז' הצלילים היוצאים מפה התוקע, ופרשת שופטים קורים תמיד בחודש אלול, ולזה בא מספר ז' מצי"ז פסוקים לז' הצלילים היוצאים מהתקוע שופר באלול.

ואות ז' יתבאר דבילקוט שמעוני (לך פי"ב רמז ס"ד) איתא רבי אליעזר אומר חמש אותיות נכפלו - מנצפ"ך - וכולן לשון גאולה, ך' זו נגאל אבינו אברהם מאור כשדים שנאמר ל"ך ל"ך מארצך, ס' זו נגאל אבינו יצחק מיד פלשתים שנאמר לך מ'עמנו כי ענמת ממנו מאד, ך' זו נגאל אבינו יעקב מיד עשו שנאמר הצילני נ"א, ך' זו נגאל ישראל ממזרים פ'קד פ'קדתי, ך' זו עתיד הקצ"ה לגאול לישראל בסקר מלכות רביעית שנאמר (זכריה ו' י"ב) איש צ'מח שמו ותחתיו ימח וכולן נמסרו לאברהם עכ"ל.

ובמסכת סנהדרין (דף צ"ז:) אמר רב כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, נמצא ע"י תקיעת שופר בחודש אלול שמעורר לתשובה וזכין לגאולה העתידה באות ז', ולזה יס צ"ז פסוקים בפרשת שופטים, ז' רומז לגאולה עתידה ע"ש איש צ'מח שמו, וז' רומז לז' הצלילים ששופר שמעורר לתשובה, דבפרשת שופטים נכנסים לחודש אלול חודש התשובה ועל ידה נגאלין באות ז'.

ובהעברת הפרשה שנים מקרא יס צ"פ ז"ז שעולה צ"ד"ק רומז ג"כ לשופר, דבספר צרית כהונת עולם (מאמר כה תצרכו פ"ח) כתב צדק הוא סוד השופר,

בחודש אלול ימעט במז"מ ובהמצאות פרנסתו

בספר אוהב ישראל (ראה) כתב אלול הוא א' לו"ל, כי בחודש הזה נפתח לול ופתח קטן לקבל צלילי תשובה באמת, ובישמח ישראל (ראה) הביא כן בשם הרה"ק צעל נועם אלימלך.

אמנם במסכת שבת (דף קכ"ב:) מצינו דלת לול של תרנגולין אין נוטלין ואין מחזירין בשבת, דכיון דמחברי בארעא יס צנין בקרקע יס סתירה בקרקע, וכתב רש"י לול צנין העשוי לתרנגולין, ולפי"ז אלול נוטריקון א' לול רומז לתרנגולין.

רבע"ה יתבאר תרנגולין לחודש אלול, דבספר מקדש ישראל על חודש אלול (עמוד ל"ד) הביא מחי"א (סימן קל"ח) שחייב כל

אדם עכ"פ להכין את עצמו ליום שיכנס למשפט לפני ה' צר"ה ל' יום קודם בתשובה ותפלה, ויתן כל לבו רק צעצעות השי"ת, וכוונתו למעט קצת צמז"מ והמנצח פרנסתו עכ"ל.

ושמא יאמר האדם אם ימעט כל חודש אלול בהמצאות פרנסתו מהיכן ירק זה חי, ולזה ילמד משירת התרנגולת שאומר נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו, ובפסוק זה יס שם הפרנסה חת"ך, שכן בחיבת נותן לחם לכל, תמצא אות קודם הסוף הם חת"ך, ומתרגולת יוצאת צינה וד' פעמים צינה הוא שם הפרנסה חת"ך, נמצא שמתרגולת וצינתה יס זה תרתי שם חת"ך שם הפרנסה.

ולד"ה אלול מזכיר מא' לו"ל שרומז ללול של תרנגולת, שהתרגולת אומרת שאלופו של עולם נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו, ויכול למעט בהמצאת פרנסתו בחודש אלול ויעקב בתשובה והקצ"ה ימלא חסדו כי אין מחסור ליראיו.

יעקב ויוסף מעוררים לתשובה

בשור"ע או"ח (סימן תכ"ח) מבואר שר"ח אלול יכול רק ציום אצד"ו וציתד עולין י"ג, ויתבאר דבזהר הקדוש (יתרו דף ע"ח) מבואר שיעקב ועשו חלקו בחדשי השנה, יעקב נטל ניסן אייר סיון, ועשו לקח תמוז אב אלול, ואח"כ לקח יעקב גם חודש אלול שיהי ציד זרעו לשוב בתשובה, דאילו נשאר חודש אלול בעשו היה מונע בכח טומאתו את צני"י מלשוב בתשובה, נמצא חודש אלול חודש התשובה קבלנו ע"י יעקב אבינו.

ויוסף מעורר לתשובה, שכן צמדדש רבה (פ"ז י') אמרו עה"פ ויתן את קולו בצדי ולא יכלו אחיו לענות אותו, אצא כהן צדללל אמר, אי לזו מיום הדין אי לזו מיום התוכחה וכו' יוסף קטן של שצטים היה ולא היו יכולים לעמוד בתוכחתו, הה"ד ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נזהלו מפניו, לכשיצא הקצ"ה ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא שנאמר (תהלים נ' כ"א) אוכיחך ואערכה לעיניך על אחת כמה וכמה עכ"ל, הרי לך שמיוסף הצדיק מתעוררין דע לפני מי אתה עמיד ליתן דין וחשבון, ולכן ישוב בתשובה צעוד מועד.

ואחר כ"ז מוצן שר"ח אלול חודש התשובה יכול ציומי אצד"ו בשצוב שעולין י"ג, דציעקב ויוסף תמצא י"ג פעמים הוי"ה, ויעקב לקח אלול מעשו כדי שיוכלו לשוב צו, ומיוסף מתעורר האדם לתשובה דכשיצא הקצ"ה ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא שנאמר (תהלים נ' כ"א) אוכיחך ואערכה לעיניך, כמה גדול יהיה הבושה.

YONAFRIEDMAN@THEJNET.COM.